

Remissyttrande

Datum 2024-12-19

Diarienummer RS 2024-04763

Ert diarienummer S2024/01758

Socialdepartementet

Rosenbad 4

103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen har beretts möjlighet att lämna yttrande över remiss om specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker (S2024/01758). Remissyttrandet ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 13 januari 2025.

I promemorian föreslås att det i regionerna ska finnas möjligheter till anställning för sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av sjukhusfysiker med specialistkompetens. Socialstyrelsen föreslår att vidareutbildningen blir målstyrd och utgår från målbeskrivningar som Socialstyrelsen tar fram. Myndigheten nämner att vidareutbildningen ska kunna leda till ett specialistkompetensbevis i specialiteterna röntgen, undersökning och behandling med radioaktiva läkemedel (nuklearmedicin), strålbehandling och magnetisk resonans (MR) samt att den ska vara cirka tre och ett halvt till fyra och ett halvt år lång. Författningsförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Västra Götalandsregionen välkomnar förslagen i promemorian och anser att införandet av specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker ökar förutsättningarna för en god kompetensförsörjning, vilket är avgörande för vårdkvaliteten och strålsäkerheten i landets regioner. Neda redogörs för Västra Götalandsregionen synpunkter.

Västra Götalandsregionens ställningstaganden

4 Regionerna ska ansvara för specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker

*Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 10 kap. 6§
"I regionerna ska det finnas möjligheter till anställning för sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av sjukhusfysiker med specialistkompetens i klinisk verksamhet."*

- Västra Götalandsregionen ställer sig positiv till den föreslagna lydelsen i Hälso- och sjukvårdslagen.
- Västra Götalandsregionen ställer sig positiv till att regionerna ska ansvara för och tillhandahålla vidareutbildning genom specialiseringstjänstgöring som huvudman.
- Västra Götalandsregionen vill kunna samarbeta kring vidareutbildningen med relevanta privata vårdgivare där det är möjligt.
- Västra Götalandsregionen ser det som angeläget att Socialstyrelsen arbetar fram tydliga målbeskrivningar för specialiseringstjänstgöringen, som möjliggör för regionerna att skapa en bra organisation för specialistutbildningen för sjukhusfysiker. Målbeskrivningar som kan skapa en nationellt enhetlig och kvalitetssäker utbildning som stödjer både handledare och Specialiseringstjänstgörande sjukhusfysiker över hela landet.

5,1 Bestämmelser om sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring i patientsäkerhetsförordningen

I patientsäkerhetsförordningen ska det anges vilka krav som ska gälla för att uppnå specialistkompetens som sjukhusfysiker, hur specialiseringstjänstgöringen ska fullgöras och vilka meriter som en sjukhusfysiker ska kunna tillgodoräkna sig vid genomförande av vidareutbildningen. Om det finns särskilda skäl ska Socialstyrelsen få meddela bevis om specialistkompetens för en legitimerad sjukhusfysiker trots att hans eller hennes utbildning inte uppfyller uppställda krav. Socialstyrelsen ska även få meddela föreskrifter om sjukhusfysikers specialistkompetens.

Förslag till förordning om ändring i patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) 3 kap. 3§ För att en legitimerad sjukhusfysiker ska uppnå specialistkompetens ska han eller hon förvärva de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som föreskrivs för specialistkompetensen genom att genomgå specialiseringstjänstgöring under minst tre år och sex månader. Specialiseringstjänstgöringen ska fullgöras genom tjänstgöring som sjukhusfysiker under handledning och genom deltagande i kompletterande utbildning. I specialiseringstjänstgöringen får meriter från utbildning som ligger till grund för en tidigare vidareutbildning eller från utbildning på forskarnivå tillgodoräknas.

- Västra Götalandsregionen ställer sig inte bakom den föreslagna lydelsen i förordning om ändring i patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) 3 kap. 3§ om att specialisttjänstgöringen ska vara tre år och sex månader.
- Västra Götalandsregionen förordar att specialiseringstjänstgöringen för sjukhusfysiker ska vara minimum fyra års heltidstjänstgöring.
- Västra Götalandsregionen anser att den föreslagna tidsåtgången för specialiseringstjänstgöring för sjukhusfysiker inte är tillräcklig för att sjukhusfysiker skall kunna tillgodogöra sig de kunskaper som förväntas av en specialistsjukhusfysiker.
- Enligt de europeiska riktlinjerna från European Federation of Organisations for Medical Physics (EFOMP) motsvarar utbildningen för

en Medical Physics Expert (MPE) nivå åtta på den europeiska utbildningsskalan (European Qualification Framework), vilket innebär fyra års utbildning utöver en universitetsutbildning på masternivå. I remissen anges att utbildningstiden för ST-tjänstgöring i Sverige ska vara minst 3,5 år vilket inte överensstämmer med de europeiska riktlinjerna. Förutom det som specificeras för en MPE enligt de europeiska riktlinjerna har sjukhusfysiker i Sverige ofta fler arbetsuppgifter och roller relaterade till joniserande strålning enligt 2013/59/EURATOM samt till MR-säkerhet enligt 2013/35/EU (Medical Physics Expert (2013/59/EURATOM), Radiation Protection Expert (2013/59/EURATOM), Radiation Protection Officer (2013/59/EURATOM), MR Safety Expert (2013/35/EU)). Idag är dessa roller ofta integrerade i det dagliga arbetet för sjukhusfysiker och bör fortsätta vara det, eftersom arbetsområdena är starkt sammanlänkade. Detta är ytterligare ett skäl till att utbildningstiden bör vara längre än minst 3,5 år.

5.2 Erkännande av yrkeskvalifikationer för specialistsjukhusfysiker

Förslag: I bilagan till förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer ska benämningen specialistsjukhusfysiker införas.

- Västra Götalandsregionen ställer sig positiv till förslaget.

5.3 Följdändring i Socialstyrelsens instruktion

Förslag: En följdändring ska göras i Socialstyrelsens instruktion till följd av ändringar i patientsäkerhetsförordningen.

- Västra Götalandsregionen ställer sig undrande till att inte sjukhusfysiker nämns i instruktionen och att endast nationella råd för läkare och tandläkare nämns. Innebär det att dessa ska ta ställning i frågor om sjukhusfysikers specialiseringstjänstgöring?
- Västra Götalandsregionen förordar att det inrättas ett nationellt råd för sjukhusfysiker, som har kompetens inom området.

6. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Författningsändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026. I patientsäkerhetsförordningen ska en övergångsbestämmelse införas som innebär att Socialstyrelsen får meddela föreskrifter som avviker från förordningen om vilken yrkeserfarenhet, i förening med vidareutbildning eller utbildning på forskarnivå, som före utgången av år 2030 ska anses likvärdig med specialistkompetens för legitimerade sjukhusfysiker vid ansökan om specialistkompetens.

- Västra Götalandsregionen ställer sig positiv till förslaget.

7 Konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för regionerna. Huvuddelen av kostnaderna för förslaget kommer att bäras av regionerna. I avsnitt 4 konstateras att förslaget innebär ett nytt åtagande för regionerna som medför en viss inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Inskränkningen bedöms dock vara begränsad och proportionerlig. Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska staten därmed kompensera regionerna för de kostnader som förslaget medför. Förslagen innebär att regeringen reglerar kostnaderna för det nya åliggandet med totalt 50 miljoner kronor från och med 2026. Medlen kommer att tillföras utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

- Västra Götalandsregionen ser det som angeläget att staten fortlöpande kompenserar regionerna ekonomiskt med anledningen av att förslagen påverkar oss som huvudman enligt det kommunala självstyret.

Västra Götalandsregionen

Patrick Nzamba
HR-direktör